MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.
MICHAEL MALLIA

Seduta ta' l-1 ta' Dicembru, 2008

Avviz Numru. 191/2003

Dr Alfred Sant

vs

Raymond Bugeja

Il-Qorti,

Rat l-avviz ipprezentat mill-attur fit-2 t'April 2003 fejn talab lil din il-Qorti li tikkundanna lill-konvenut ihallas dik is-somma li din il-Qorti, ai termini ta' l-Artikolu 28 ta' l-Att dwar l-Istampa, tiddetermina bhala danni u riparazzjoni tal-malafama li huwa sofra meta bhala Editur tal-gurnal "The Times" fil-harga ta' l-istess gurnal ta' nhar it-Tlieta 1 t'April 2003, f'pagna ghaxra, ippubblika ittra ntestata "Uphold democracy" (Dokument A hawn anness) kontenenti allegazzjonijiet serji, foloz u malafamanti fil-konfront ta' l-attur bil-ghan li jtelliflu jew inaqqaslu r-reputazzjoni tieghu, meta gie allegat, fost ohrajn, li l-attur dahal fil-post ta' l-ghadd tal-voti tar-referendum *"accompanied by 20 to 30 persons",* u li dawn ma

ghaddewx mis-*security checks* minhabba li d-dhul taghhom ma’ l-attur kien *“abrupt and simultaneous”* u b’mod li dawn kienu theddida ghal min kien qed jaghmel xogholu fis-sala ta’ l-ghadd. Dawn l-allegazzjonijiet serji mhumiex veri u saru intenzjonalment u bi skop u fl-isfond ta’ allegazzjonijiet ohra nfondati u gideb sfaccat li l-attur dahhal nies kriminali fis-sala tal-ghadd jew li uza l-forza, meta l-verita hija li kien hu li gie rrambat minn xi gurnalisti. Dawn l-allegazzjonijiet saru biex jaghmlu hsara lill-attur waqt il-kampanja elettorali u biex isostnu l-gideb li kien qed isir dwaru.

Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali sad-data tal-pagament effettiv kontra l-konvenut li gie ngunt ghas-subizzjoni.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenut fejn eccepixxa:

1. Illi t-talba attrici hija nfondata fil-fatt u fid-dritt u bhala tali ghandha tigi michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghaliex l-istampat ippubblikat mertu ta’ din il-kawza huwa perfettament permessibbli fl-ordinament guridiku nostrili stante li jikkonsisti f’kumment gust ibbazat fuq fatti veri.
2. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri permessi mill-Ligi.

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Rat l-atti u d-dokumenti kollha tal-kawza;

Ikkunsidrat:

Illi f’din il-kawza l-attur qieghed jitlob il-hlas tad-danni wara li deherlu li gie ngurjat u malafamat minn ittra li giet ippubblikata fil-gazzetta ‘The Times’ fl-1 t’April 2003, miktuba minn Antoine Grima u ntitolata “Uphold democracy”. L-attur qieghed jilmenta minn zewg paragrafi li jallegaw li wara l-votazzjoni ghar-*referendum* ghad-dhul ta’ Malta fl-Unjoni Ewropeja l-attur wasal fil-*counting hall* ta’ Ta’ Qali akkumpanjat minn 20 jew 30 persuna u staqsa d-domandi jekk dawna ghaddewx mis-*security checks*. Oggezzjona wkoll ghall-paragrafu fejn inghad illi wiehed ma kienx ihossu sikur waqt li ser ikun

qieghed jaghmel xogholu f'Ta' Qali fit-13 t'April fil-*counting hall* u cioe' dakinhar tal-votazzjoni ghall-elezzjoni generali.

L-attur qal li fl-ebda hin ma kien akkumpanjat minn xi ghoxrin jew tletin ruh u ma kienx minnu li kiser is-*security checks* u hassu malafamat minn din l-assertazzjoni, "*aktar u aktar ghax matul is-snin li ilni leader tal-Partit Laburista l-ewwel affarijiet li nsistejt fuqhom kienet li ma jkollix la bodyguards u lanqas nies jakkumpanjawni fejn inkun"* (fol 15).

L-attur spjega li akkumpanjat minn Dr George Vella u Dr Joseph Brincat waslu fil-*counting hall* bil-karozza tieghu. Ghaddew b'mod normali u regolari mis-*security checks* f'Ta Qali. Ma kienu akkumpanjati minn hadd aktar, lanqas minn nies f'karozzi ohrajn. Meta dahlu gewwa gew imdawwra minn gurnalisti u minn nies li kienu gia' hemm u t-tlett ufficjali tal-Partit gew separati. Kien hemm pressjoni u rassa qawwija ta' nies illi riedu jiehdu l-kummenti ta' l-attur peress li kien hemm diga' ndikazzjonijiet tar-rizultat tar-*referendum*. Din ix-xhieda hija korroborata mix-xhieda ta' Dr Joseph Brincat a fol 20 u Dr George Vella a fol 28. Michael Carabott fol 49 Deputy Editor tal-Malta Independent ukoll jikkonferma li Dr Alfred Sant, Dr Joe Brincat u Dr George Vella waslu wahidhom il-*counting hall*, u darba kienu gewwa gew cirkundati b'kwantita' ta' nies, fosthom gurnalisti u nies ta' l-istess partit laburista. Kien hemm ukoll pulizija. Ghal xi hin kien hemm konfuzzjoni waqt din ir-rassa ta' nies li kienet qed tipprova tersaq lejn Dr Sant sabiex tiehu l-kummenti tieghu.

Ikkunsidrat:

Illi l-Qorti hija sodisfatta illi fil-fatt l-attur wasal il-*counting hall* akkumpanjat biss Dr Joseph Brincat u t-Tabib Dr George Vella. Dahlu b'mod regolari, ghaddew mis-*security checks* u dahlu fir-recint tal-*counting hall*. Kien f'dan l-istadju li gew cirkundati minn gurnalisti gia akkreditati ghall-post sabiex jiehdu l-kummenti ta' l-attur ghar-rizultat tar-*referendum* li kien qed jidher li hareg. F'dan il-hin kien hemm rassa kbira ta' nies li daru ma' l-attur u mhux eskluz li xi partitarji tieghu daru mieghu

sabiex jipproteguh u jhalluh jimxi lejn id-direzzjoni tal-*counting hall*. Kien hemm ukoll il-prezenza tal-pulizija illi ghenet li zzomm xi distanza l'boghod mir-rassa lil Dr Sant. Ir-ritratti esebiti f'dawn l-atti jidhru din ir-rassa madwar l-attur, izda fl-ebda hin ma jidher xi att ta' vjolenza jew aggressjoni fuq xi membru tal-pubbliku jew partitarju li kien prezenti fil-*counting hall*. Darba l-attur ghamel ir-ronda tieghu fil-*counting hall*, hareg l'barra u s-sitwazzjoni regghet ikkalmat.

Quindi bhala fatt ma kienx minnu li l-attur wasal fil-*counting hall* akkumpanjat minn xi ghoxrin jew tletin persuna. In-nies kienu diga' fuq il-post u l-wasla tieghu la kienet *"abrupt"* u lanqas *"simultaneous"* (ara ittra fol 2).

Pero' ghal min ma rax lill-attur diehel fir-recint u inzerta dak il-hin fir-rassa, seta' jkun gustifikat jahseb li dawk in-nies dahlu f'daqqa jakkumpanjaw lil Dr Sant u ghalhekk l-artikolist kien gustifikat li jesprimi opinjoni dwar is-sigurta' fil-kumpless, aktar u aktar meta ftit gimghat wara kellha tigi wkoll elezzjoni generali. Veru illi d-difiza ta' *"fair comment"* kif ecceputa mill-konvenut ma tistax treggi jekk il-fatti ma jkunux veri (ara Dr Louis Buhagiar vs Saviour Balzan et Appell 11 ta' Jannar 2006). Il-Qorti lesta li tirrikonoxxi li l-premessa li beda biha l-artikolist illi l-attur kien akkumpanjat minn ghoxrin jew tletin ruh ma kienetx wahda vera. Pero' ntqal ukoll fil-kawza fl-ismijiet Dr Eddie Fenech Adami vs Dr Alfred Sant deciza mill-Qorti ta' l-Appell 19 ta' Mejju 2003 illi opinjoni setghet tigi meqjusa bhala *"fair comment"* anke jekk ma tkunx korretta jew pregudikata. Fl-ittra inkwistjoni ma kienx hemm pregudizzji imma setghet ma kienetx korretta sforz l-interpretazzjoni li l-artikolist ta f'sitwazzjoni illi deherlu dak il-hin. L-artikolist ra quddiemu lil Dr Sant imdawwar bi kwantita' ta' nies, xi whud partitarji, xi whud gurnalisti illi ghamlu sforz biex jiehdu xi kummenti ta' l-attur wara r-rizultat tar-*referendum*. Ma hemmx dubbju li f'dak il-mument kien hemm rassa mhux hazin. Forsi kommozzjoni wkoll li allura f'ghajnejn l-artikolist jinterpreta din is-sitwazzjoni bil-mod kif espremiha fl-ittra ppubblikata fil-gurnal 'The Times'. Minn naha l-ohra, l-attur bhala kap ta' partit politiku kien jinkombi fuqu aktar tollerenza ghall-

kritika u l-gurisprudenza, inkluza dik tal-Qorti Ewropeja talloka lill-persuni attivi fil-forum politiku tolleranza ferm aktar cirkoskritt minn dak moghtija lill-persuni li mhumiex soxxettibbli daqshekk ghal skrutinju pubbliku (ara f'dan il-kaz Lingens vs Austria -1986 u Oberschlick vs Austria 1991).

Ghalhekk il-Qorti jidhrilha illi fl-isfond ta' dawn ic-cirkostanzi l-artikolist kien gustifikat li jesprimi l-opinjoni li esprima fl-ittra in kwistjoni, liema opinjoni kienet bazata fuq fatti illi verament graw (rassa u kommozzjoni) u li facilment setghu nghataw l-interpretazzjoni illi ta l-artikolist.

Ghal dawn il-motivi,

Il-Qorti taqta' u tiddeciedi illi tichad it-talba ta' l-attur. Bl-ispejjez kontra tieghu.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------